

ANNUAL REPORT

On the Key Outcomes of Scientific Research and Organizational Activities at the Shirak Center for Armenological Studies of the National Academy of Sciences of Armenia in 2024.

1. The most important results of the activities of 2024 of Shirak Center for Armenological Studies of the RA NAS are as follows:

"Within the scientific framework of "Archaeological and Historical-Ethnographic Studies of Shirak-3" (supervisor: PhD in History, Armen Hayrapetyan)

a. Excavations at the Bronze-Iron Age fortress-settlement of Jradzor have continued, centering mainly on the area near the top of the fortress hill. In the 11x11 m excavation area, 8.20x8.30m building was uncovered, oriented to the north and situated on the hill's bedrock. The entrance was located to the south. Sections of 1-4 rows of walls have been preserved in some areas. The walls were made from tuff and sometimes basalt and placed on a smoothed and processed bedrock. Near the entrance in the southern part, the bedrock served as a plinth. Fragments from the structure were found in the earthwork covering it, including a stone with a cross, a benefactor's stone, and other items. The findings show that the structure was reused during the Middle Ages. The excavated rectangular building, with interior dimensions of 5.5x5.5m, draws similarities to the construction techniques of the Urartian cult buildings. Similar structures have been found in other Urartian sites in Armenia (Arin Berd, Karmir Blur, Argishtikhinili) and the Urartian texts mentioned *susi* are dedicated to the main God of the Urartian pantheon, Khaldi. The western section of the wall surrounding the top of the conical hill was also cleared of stones displaced during the excavation. A new entrance was created, leading to the summit, with ramparts and towers featuring hemispherical bases. This wall was likely constructed in the Iron Age and was later modified during the Middle Ages.

b. The term "**Lulu tribes**," as mentioned in the inscription of Argishti I on the occasion of the founding of Erebuni, has been the subject of scholarly analysis. The etymological studies of specific names suggest that Argishti used the term "Lulu" to refer to the inhabitants of the regions within present-day Armenia, stretching from the Ararat Valley to the Aghstev Valley. The term "**Lulu**" appears to be a derogatory label, employed by the king to characterize these groups as "barbarians." Through this inscription, Argishti mirrors the perceived backwardness of the fish-based economy and the cult of the "fish man," contrasting it with the more developed agricultural economy and anthropomorphic religious practices of Urartu.

c. The studies were conducted to reveal the works of individual ashughs by deeply analyzing their heritage and prominent Armenian ashugh centers. Using the example of Alexandropol, the historical preconditions for the formation of **the Armenian ashugh craft unions** were also studied. Within the context of the coexistence of inherited traditions and transformations, their historical and cultural foundations in medieval ashugh art were also examined.

2. The main results of 2024 obtained with basic financing

In 2024 Shirak Center for Armenological Studies of NAS RA continued to carry out the project “Archaeological and Historical-Ethnographic Studies of Shirak-3” (supervisor: Armen Hayrapetyan, PhD in History):

In the field of Archaeology – Archaeological exploration was conducted in the Ashotsk and Amasia regions of Shirak, covering areas such as the upper Akhuryan River, the Arpa Lake basin, and the southern, western, and southeastern slopes of Achkasar, as well as the Bavra plain and the Hartashen-Tashir highway. The aim was to uncover new monuments, digitize them, collect surface material, and monitor previously discovered sites. As a result, both known monuments were documented through photos and records, while new sites were discovered, including tomb mounds and caves in the Hartashen, Jradzor, Hoghnik, and Kaps communities. Additionally, the study of the Ashotsk plateau's fortification system continued, revealing around two dozen castles.

In the field of Historiography- The etymology of specific toponyms has demonstrated that the geographical name *Dayaeni* (or *Diaukhi*), as mentioned in Assyrian cuneiform inscriptions, has Indo-European-Armenian roots. Additionally, the names of the rulers of Dayaeni, Sieni, and Asia, exhibit Armenian origins. The name ***Sieni*** is associated with the cult of the oak, while ***Asia*** corresponds to the cult of the ash tree. These names are interpreted as objective representations of the mythological connection between the "tree," the "Tree of Life," and the "king". The ethnographic research on the historical region of Tayk has continued, with special emphasis on the history of Armenian Catholic settlements within the region during the 16th to 19th centuries. Further research has focused on the 19th century in the Alexandropol province, paying attention to the social and economic conditions of the latter half of the century. In the context of examining the educational and cultural life of the Alexandropol province, attention has been directed toward the literary contributions of A. Aprikyan and P. Beburyan. Moreover, the 1920 Olti battles, recognized as a precursor to the Turkish-Armenian War of 1920, have become the subject of dedicated study.

In the field of Ethnography – The research conducted in the field explores the traditional and emerging roles of women in Leninakan during the first half of the 20th century. It examined the role of women's involvement in factory production and identified the main socio-behavioral features of their professional groups and subgroups, as well as their professional identities. The research was also conducted on the examination oral heritage of the Shirak region. The main field of research areas included lyrical and paremiological folklore. The group members of the field have analyzed the folklore genres that remain dominant in Gyumri. Additionally, the trends of population aging in the Shirak region have been analyzed, with a basic focus on the significant rise in the number of people of retirement age over the past 33 years.

In the field of Folklore Studies – by following three interdisciplinary approaches, the group members have studied the Shirakian lullaby text songs. Paremiological studies have also attracted the attention of the group, specifically oaths found in children's folklore (folklore based on beliefs).

In the field of Art Studies – The analysis of the typological and stylistic characteristics of the Shirakian lamentations and lullaby genres was further explored. Philological, source-based, and musicological studies were conducted to uncover the compositional, structural,

and expressive qualities of the collected field material. A thorough architectural examination of the medieval Armenian schools of Ani-Shirak and Tayk-Gugark was carried out, focusing on the walls of the Ani Catholic and Tayk Oshkvank main churches. Those buildings reflect the formation of their respective architectural schools and played a significant role in shaping the development of Armenian traditional wall art.

In 2024, the Center's scientific activities led to the publication of the following books: *Tayk. Historical-Pedagogical Study: Part B (Arsyatspor)* (208 pages), *Lullabies in Modern Manifestations of Traditional Music of Shirak* (189 pages), *The Tradition of Armenian Craft Unions* (186 pages), *Birth and Child Rearing Shirak* (222 pages), the first (224 pages) and second (230 pages) issues of "Scientific Works" periodical (Issue 27), the first (143 pages) and second (226 pages) issues of "Armenological Readings" periodical, *Tayk at the Crossroads of History* (286 pages), *Ethnographic-Philosophical Readings* (186 pages), *Problems of Armenian Traditional Music* (168 pages), and *Apinyan Readings: Modern Issues of Traditional Music* (170 pages). In addition, 59 scientific articles were published (13 of which were international), along with 47 conference reports (11 abroad). Notable publications also included the *Ethnographic-Folkloristic Readings* 4th Republican edition (14 parts) and *Apinyan Readings: 4th Republican Scientific Conference on Modern Basic Problems of Traditional Music* (with 20 participants).

The Center organized four archaeological sites, 12 ethnographic scientific expeditions, and 25 seminars. Supported by the All-Armenian Foundation for Armenological Studies, an international scientific conference titled "Historical Tayk at the Crossroads of History (Historical-Cultural Combinations)" was held from September 28-30, with 30 participants, four of them were from abroad. Other key events included the *Second International Summer School of Young Archaeologists* (July 1-8, with 12 participants, six from abroad) and the *Shirak Architecture from Ancient Times to Our Days* summer school (July 15-21, with 18 participants). Throughout the year, the Center's activities were highlighted on its Facebook page, the trilingual website of the Center (www.shirakcenter.sci.am), and the bilingual website of the NAS SCAS "Scientific Works" periodical (www.shiraksciworks.sci.am), providing detailed updates on its scientific, scholarly, artistic, and publishing work.

The Director of the SCAS PhD in History

A. Hayrapetyan

Scientific secretary PhD in History

A. Akopyan

3. The results achieved in 2024 via thematic financing means

During the reporting year, two scientific themes were carried out at the Center as a result of the competition for scientific topics under the **"Thematic Financing of Scientific and Technical Activities"** by the Higher Education and Science of RA Ministry of Education, Science, and Culture and Sport. These themes were: a) **"Tayk in the 9th-11th centuries (Historical-Architectural study)"** and b) **"Armenian Ashugh Art in the Light of History."** The theme **"Children's Folklore of Shirak"** has been underway since October 2022 as part of the **"Program for supporting young scientists - 2022."**

a. In the final year of the thematic financing project **"Tayk in the IX-XI cc (Historical and Architectural Study)"** (sup.: A. Akopov, PhD in History) a scientific expedition was conducted in the Republic of Turkey. During this expedition, over 100 historical and cultural monuments, both well-known and lesser-known, created by Apostolic, Chalcedonian, and Catholic Armenians, were documented, photographed, and subjected to historical and architectural analysis. These included fortresses, castles, churches, monasteries, chapels, bridges, springs, stone monuments, and buildings of civic significance. As part of this theme, an international conference titled **"Historical Tayk at the Crossroads of History (Historical-Cultural Combinations)"** was organized and held from September 28 to 30, 2024. The results of the work were compiled into five scientific articles (including one published in the 16th volume of the journal ***Proceedings in Archaeology and History of Ancient and Medieval Black Sea Region***, which was indexed in the SJR Q1 quartile), four conference reports, one collection of articles, one collective monograph titled ***TAYK. Historical-Architectural-State Study: Part B (Arsyatspor)***, and three scientific seminars.

b. Within the framework of the thematic financing project **"Armenian Ashugh Art in the Light of History"** (sup.: PhD in Art Studies, H. Harutyunyan), the main outcomes for the reporting period have been summarized in two monographs: ***"The Tradition of Asugh Art"*** and ***"Lullaby Songs in Modern Manifestations of Shirak Traditional Music."*** Additionally, ten reports were delivered at international conferences, and six scientific seminars were conducted. A total of fourteen articles were published in various peer-reviewed academic journals, both within the Republic of Armenia and internationally. Furthermore, two articles were submitted for publication: ***"Armenian Ashugh Famous Centers"*** (to *Folk Life - Journal of Ethnological Studies*, SJR Q1) and ***"Professional Characteristics of Armenian Ashugh Art"*** (to *Journal of Folklore Research*, SJR Q2).

One key scientific innovation presented during the reporting period pertains to the activities of the ashugh brotherhoods, which evolved into a guild or association of craftsmen.

c. "Within the framework of **"Children's Folklore in Shirak"** (sup.: H. Matikyan, PhD in Philology), H. Matikyan, the project leader, had a business trip to the United States (State of Wisconsin, city of Milwaukee) from July 18 to August 5. This visit was aimed at engaging in collaborative work with the foreign project partner, Professor Simon Bronner. From October 7 to 9, H. Matikyan participated in the International Komitas Studies Conference in Vienna, where she delivered a report titled ***Composition Mechanisms of Lullabies in the Modern Musical Folklore of Shirak***.

In 2024, H. Matikyan's monograph, ***Birth and Child Rearing in Shirak*** was published. The book includes a comprehensive preface, conclusion (in both Armenian and Eng-

lish), a dictionary of children's speech, as well as text and notated examples of Shirak lullabies. Furthermore, a co-authored work with H. Harutyunyan, *Lullabies in Modern Manifestations of Shirak Traditional Music*, was also released. This work was published by the AICA-Armenia Institute of Contemporary Art, a recognized institution listed in the Web of Science's Book Citation Index. Additionally, a methodological manual titled «*Modern Usage of Children's Folklore in Shirak*» was published by Eldorado in 2024.

Throughout the reporting period, the research group participated one international conference and published one scientific article.

The Director of the SCAS PhD in History

A. Hayrapetyan

Scientific secretary PhD in History

A. Akopyan

4. –

5. List of publications for 2024.

Monographs, collections

1. ՀՀ ԳԱԱ Շիրակի հայագիտական հետազոտությունների կենտրոնի «Գիտական աշխատություններ» հոդվածների պարբերական ժողովածու, հտ. 1 (27), Գյումրի, ՇՀՀԿ հրատ., 2024, 224 էջ:
2. ՀՀ ԳԱԱ Շիրակի հայագիտական հետազոտությունների կենտրոնի «Գիտական աշխատություններ» հոդվածների պարբերական ժողովածու, հտ. 2 (27), Գյումրի, ՇՀՀԿ հրատ., 2024, 230 էջ:
3. «Տայքը պատմության խաչուղիներում», հոդվածների ժողովածու, Գյումրի, ՇՀՀԿ հրատ., 2024, 286 էջ:
4. Նահատակյան Դ.Ս., Ակոպով Ա.Ա., Հայրապետյան Ա.Ս., Տայք. Պատմաճարտարապետական ուսումնասիրություն: Մաս Բ (Արսյացփոր): Գյումրի, ՇՀՀԿ հրատ., 2024, 208 էջ:
5. Մատիկյան Հ.Հ., Հարությունյան Հ.Գ., Օրորոցային երգերը Շիրակի ավանդական երաժշտության արդի դրսևորումներում, Ե., ԱԻԿԱ-Արմենիա, Ժամանակակից արվեստի ինստիտուտ հրատ., 2024, 189 էջ:
6. Հայ ավանդական երաժշտության խնդիրներ: Հոդվածների և նյութերի ժողովածու, Կազմ.՝ Հ.Հ. Հարությունյան, Ե., ԵԳԵԱ հրատ., 2024, 168 էջ:
7. Հարությունյան Հ.Հ., Համբարային ավանդույթը հայ աշուղական արվեստում, Ե., «ԵԳԵԱ» հրատ., 2024, 186 էջ:
8. «Հայագիտական ընթերցումներ», հոդվածների ժողովածու, մաս 1, Ազգագրություն-բանագիտություն, Գյումրի, ՇՀՀԿ հրատ., 2024, 143 էջ:
9. «Հայագիտական ընթերցումներ», հոդվածների ժողովածու, մաս 2, Երաժշտագիտություն, Գյումրի, ՇՀՀԿ հրատ., 2024, 226 էջ:
10. Մատիկյան Հ.Հ., Շիրակի տղաբերք և մանկատաճություն, Գյումրի, Էլդորադո, 2024, 222 էջ:
11. Մանկական բանահյուսության արդի կենցաղավարումը Շիրակում: Մեթոդական ձեռնարկ, Կազմ.՝ Մատիկյան Հ.Հ., Մելիքսեթյան Ա., Նիկողոսյան Շ., Թումասյան Գ., Գյումրի, Էլդորադո, 2024, 120 էջ:

**Articles published in peer-reviewed journals and conference proceedings
conference proceedings**

1. Այվազյան Գ.Ս., Ալեքսանդրապոլի գրական կյանքի անձանոթ էջերը. Ալեքսանդր Ափրիկյան, Москва, "Интернаука": электронный научный журнал, № 42(359), 2024, с. 49-51.
2. Այվազյան Գ.Ս., Ալեքսանդրապոլի գրական կյանքի անձանոթ էջերը. Պետրոս Բերրոյան, Москва, Инновационные подходы в современной науке, № 22 (178), 2024, с.171-182.

3. Այվազյան Գ.Ս., Մեր մասին. Մուշեղ Նարյան, Madrid, "XLIX International Multidisciplinary Conference "Prospects and Key Tendencies of Science in Contemporary World", "Proceedings of the Conference (November, 2024)", 2024, pp. 22-25.
4. Ավազյան Ի.Է., Աշակերտների ներգրավումը Ալեքսանդրապոլում կազմակերպվող ծառատունկերին որպես կրթական գործընթացի բաղադրիչ, «Թիֆլիսի Ներսիսյան դպրոցը և նրա դերը Կովկասի կրթական կյանքում» միջազգային գիտաժողով նվիրված՝ Ներսիսյան դպրոցի ստեղծման 200-ամյակին: Նյութերի ժողովածու: Ե., Խ. Աբովյանի անվան պետական մանկավարժական համալսարան, 2024, էջ 233-241:
5. Ավետիսյան Հ.Գ., Բոբոխյան Ա.Ա., Գնունի Ա.Վ., **Մկրտչյան Լ.Ա.**, Սարգսյան Գ.Մ., Մշակութային այլափոխումների խնդիրն Արաքս գետի ձախափնյա շրջաններում մ.թ.ա. I հազ. երկրորդ քառորդում, Ե., Մեծամորյան ընթերցումներ, գիտական հոդվածների ժողովածու II, 2024, էջ 68-95:
6. Ավետիսյան Հ.Գ., Գնունի Ա.Վ., **Մկրտչյան Լ.Ա.**, Սարգսյան Գ.Մ., Ծիսապաշտամունքային համալիրները ոռոգման համակարգի համատեքստում, Ջրագրագործման մշակույթը Հայաստանում հնագույն ժամանակներից մինչև մեր օրերը, Ե., ԱԻԿԱ-Արմենիա, ժամանակակից արվեստի ինստիտուտ հրատ., 2024, էջ 61-73:
7. Բազեյան Կ.Ռ., Իգական սեռի մասնագիտական կրթության դրվածքը հայոց մեջ 19-րդ դարի վերջին - 20-րդ դարասկզբին, Ներսիսյան դպրոցի ստեղծման 200-ամյակին նվիրված միջազգային գիտաժողովի նյութերի ժողովածու, Ե., Խ. Աբովյանի անվան պետական մանկավարժական համալսարան, 2024, էջ 242-252:
8. Գալստյան Հ.Հ., Շիրակի ջրանցքի կառուցման նշանակությունը և դրա արտացոլումը բանահյուսության մեջ, «Ջրագրագործման մշակույթը Հայաստանում հնագույն ժամանակներից մինչև մեր օրերը», (խմբ.՝ Բոբոխյան Ա.Ա., Հովսեփյան Ռ.Ա.), Ե., ԱԻԿԱ-Արմենիա, ժամանակակից արվեստի ինստիտուտ հրատ., 2024, էջ 248-260:
9. Հայրապետյան Ս., Գրախոսություն - «Լ.Մ. Խաչատրյան - «Հին հայերենի քերականական համակարգի տիպաբանությունը», Ե., «Բանբեր Վ. Բրյուսովի անվան պետական համալսարանի», հտ. 1 (68), 2024, էջ 262-268:
10. Հարությունյան Հ.Հ., Աշուղ Խայաթը և Ալեքսանդրապոլի աշուղական համքարությունը, Ե., Կոմիտաս թանգարան ինստիտուտի տարեգիրք, հ. 9, 2024, էջ 68-82:
11. Մկրտչյան Լ.Ա., Սարգսյան Գ.Մ., Միջնադարյան ամրոցների ջրահավաք պահեստարանները, «Ջրագրագործման մշակույթը Հայաստանում հնագույն ժամանակներից մինչև մեր օրերը», (խմբ.՝ Բոբոխյան Ա.Ա., Հովսեփյան Ռ.Ա.), Ե., ԱԻԿԱ-Արմենիա, ժամանակակից արվեստի ինստիտուտ հրատ., 2024, էջ 153-165:
12. Պետրոսյան Ս.Գ., Խորենացիական Հայկակի և նրա հակառակորդի հավանական նախատիպերի շուրջ, Ե., «Վէմ» հանդես, 3 (87), 2024, էջ 34-56:
13. Սահակյան Կ.Ա. Հովհաննիսյան Ռ.Պ., Երազային պատկերի կառուցման խոսքային հյուսվածքը (1988 թ. երկրաշարժին Գյումրիում գրառված նյութերի հիման վրա), Ե., Հայոց լեզվի ուսումնասիրության և ուսուցման արդի խնդիրներ. Միջազգային գիտաժողովի նյութեր, 2024, էջ 132-144:

14. Սահակյան Կ.Ա., Ժողովրդական մտածողությունը որպես էթնիկական վարքի կարգավորման հոգեբանական գործիք, Գյումրի, ՇՊՀ «Գիտական տեղեկագիր», թիվ 1, պրակ Բ, 2024, էջ 89-98:
15. **Սահակյան Կ.Ա.**, Չափանյան Ա.Հ., «Մասնագիտական կողմնորոշման հոգեբանական առանձնահատկություններն ավագ դպրոցում», Գյումրի, ՇՊՀ հիմնադրման 90-ամյակին նվիրված հանրապետական ուսանողական գիտաժողովի նյութերի ժողովածու, 2024, էջ 203-210:
16. **Սահակյան Կ.Ա.**, Պապիկյան Վ.Մ. Թումասյան Կ.Լ., ՆԼԾ. մարդու վրա հոգեբանական ներգործության մեթոդներ, Գյումրի, ՇՊՀ «Գիտական տեղեկագիր», թիվ 1, պրակ Բ, 2024, էջ 99-111:
17. Վարդանյան Բ.Վ., «Հնագիտություն» առարկայի դասավանդման խնդիրները մարզային բուհերում՝ Վանաձորի պետական համալսարանի օրինակով, Վանաձոր, ՎՊՀ «Գիտական տեղեկագիր», Հումանիտար և հասարակական գիտություններ, հտ. 1, 2024, էջ 162-171:
18. Авагян И.Э., Оганнисян А.Г., Оганнисян Г.А., О закрытии «дома терпимости» в городе Александрополе по архивным материалам в начале XX века, Десятые Всероссийские (с международным участием) историко-этнографические чтения, посвященные памяти профессора Магомедова Р.М., приуроченных к 50-летию кафедры Истории России и 60-летию исторического факультета Дагестанского государственного университета 13 октября 2023 г., Махачкала, 2023, с. 22-25.
19. **Այվաзян Գ.С.**, Российско-турецкие дружественные контакты на берегах реки Ахурян, Shawnee, Proceedings of the LXIII International Multidisciplinary Conference «Recent Scientific Investigation, 2024, p.22-25.
20. Базеян К.Р. Роль сельских мигрантов в процессе формирования городского населения города Гюмри, М., "Малые и средние города: история и современные проблемы. Этнографические очерки (К 100-летию М.Н. Шмелёвой)", Старый сад, 2024, с. 65-75.
21. Akopov A., Matikyan H., Hayrapetyan A. The Principality of Tayk in the context of the regional policy of the Byzantine Empire during the reign of Basil II. Ness Ziona, Israel, Proceedings in Archaeology and History of Ancient and Medieval Black Sea Region, N16, 2024, pp. 615-621.
22. Bazeyan K., Gender Stereotypes and their Overcoming through Education (Based on the Results of the Project Implemented in Armenia), Blagoevgrad, Bulgaria, Balkanistic Forum, Vol. 1/2024, pp.168-178.
23. Buzhilova A., Erlikh V., Fehren-Schmitz L., Gambashidze I., Kantorovich A. R., Kolesnichenko K. B., Lordkipanidze D., Magomedov R. G., Malek-Custodis K., Mariaschk D., Maslov V., Mkrtchyan L., Nagler A., Nashli H., Ochir M., Piotrovskiy Y., Saribekyan M., Sheremetev A., Stöllner Th., Judith Thomalsky, **Vardanyan B.**, Posth C., Krause J., War-

inner Ch., Hansen S., Haak W. The rise and transformation of Bronze Age pastoralists in the Caucasus, *Nature*, 30 October, 2024, pp 1-9.

24. Davtyan R., **Mkrtchyan L.**, Arnhold S., Erste archäologische Untersuchungen in Khanjyan (Armenien), *Mitteilungen der Deutschen Orient-Gesellschaft* 156, 2024, 57-72.
25. Ghalichi, A., Reinhold, S., Rohrlach, A., Kalmykov A., Childebayeva A., He, Y., Aron F., Semerau L., Bastert-Lamprichs K., Belinskiy A., Berezina N., Berezin Y., Broomandk-hoshbacht N., Buzhilova A., Erlikh V., Fehren-Schmitz L., Gambashidze I., Kantorovich A., Kolesnichenko K., Lordkipanidze D., Magomedov R., Malek-Custodis K., Mariaschk D., Maslov V., Mkrtchyan L., Nagler A., Nashli H., Ochir M., Piotrovskiy Y., Saribekyan M., Sheremetev A., Stöllner T., Thomalsky J., **Vardanyan B.**, Posth C., Krause J., Warinner C., Hansen S., Haak W., The rise and transformation of Bronze Age pastoralists in the Caucasus. *Nature* (2024).
26. Hayrapetyan A., Akopov A., Russian Peasants in Alexandropol District: Emergence, Organisation of Communal Life and Forms of Land Tenure (19th-early 20th century). Serbia, Novi Sad, ISTRAŽIVANJA: Journal of Historical researches. N 35, 2024, pp. 501-515.
27. **Vardanyan B.**, Poghosyan A., Saribekyan M., The Worship of Woman and the methods of her depiction in the Bronze and Iron Ages of Armenia, Mother Goddess: from Anahit to Mary, Yerevan, History Museum of Armenia, 2024, pp. 24-58.
28. Zarijian N., **Mkrtchyan L.**, **Vardanyan B.**, Food Patterns in The Bronze-Iron Age Archaeological Site Lernakert in Armenia: Results of Archeozoological Research. *History, Archeology and Ethnography of the Caucasus*, Vol. 20. N. 1, 2024, pp. 90-102.

The articles were published in the periodical collection of articles ‘Scientific Works’ of the Shirak Centre for Armenological Studies of NAS RA, Gyumri, 2024, vol. 1 (27), 224 pp.

1. Ակոպով Ա.Ա., Հայրապետյան Ա.Ս., Տայքը 11-15-րդ դարերում (պատմական ակնարկ), էջ 31-41:
2. Բազեյան Կ.Ռ., Մասնագիտություն և զբաղմունք ցույց տվող բառերը Շիրակի բարբառային բառարաններում, էջ 183-195:
3. Բոյաջյան Ա.Գ., Ավետիսյան Գ., ՀՀ սոցիալ-ժողովրդագրական խնդիրները և ազգային ինքնապահպանության հարցերը, էջ 207-217:
4. Հարությունյան Հ.Հ., Մատիկյան Հ.Հ., Օրորոցային երգերի մի քանի ոճական առանձնահատկությունները Շիրակի արդի բանահյուսության մեջ, էջ 160-175:
5. Մատիկյան Հ.Հ., Բանաձևային մտածողությունը Շիրակի մանկական բանահյուսական տեքստերում, էջ 176-182:
6. Պետրոսյան Լ.Ս., Մի պարերգի տեքստի պատմական և ծիսական բաղադրիչների մասին, էջ 152-159:
7. Պետրոսյան Ս.Գ., «Լուլու» ցեղերի և Ուազա երկրի բնույթի շուրջ, էջ 18-30:

8. Խաչատրյան Գ.Կ., Հայրապետյան Ա.Ա., Փավստոս Բուզանդից մինչև այսօր (Դարձվածաբանական միավորների քննություն), էջ 63-77:

The articles were published in the periodical collection of articles ‘Scientific Works’ of the Shirak Centre for Armenological Studies of NAS RA, Gyumri, 2024, vol. 2 (27), 230 pp.

1. Բոյաջյան Ա.Գ., Շիրակի մարզի բնակչության աղքատության մակարդակը և զարգացման միտումները XXդ. վերջին XXI սկզբին, էջ 196-208:
2. Հայրապետյան Ա.Ա., Գիտական լրատու, էջ 209-223:
3. Հարությունյան Հ.Հ., Մատիկյան Հ.Հ., Հեղինակային օրորների յուրահատուկ դրսևորումների մասին, ԳԱԱ ՇՀՀ կենտրոնի «Գիտական աշխատություններ», Գյումրի, 2024, 2 (28), էջ 124-140:
4. Հովհաննիսյան Ռ.Պ., Սահակյան Կ.Ա. Գյումրու բանավոր ժառանգության վերլուծության փորձ (1983-93 թթ. գրառված բանահյուսական նյութերի հիման վրա), էջ 141-158:
5. **Matikyan H.**, Ghrejyan L., Elements of Beliefs and Cult in the Oaths of Shirak (Interdisciplinary Study), p. 159-172.

Articles published in the collection of articles ‘Tayk at the Crossroads of History’, Gyumri, 2024, 286 pp.

1. Ադամյան Ս.Խ., **Նահատակյան Դ.Ա., Ակոպով Ա.Ա.**, Պատմական Տայք նահանգի Արսյացփոր գավառի նորահայտ վիմագրական նյութի վերլուծությունը, էջ 128-142:
2. Ալեքսանյան Կ.Վ., Թուրք-հայկական պատերազմի առաջին փուլը (1920թ. հունիս-հոկտեմբեր), էջ 174-191:
3. Ակոպով Ա.Ա., Նահատակյան Դ.Ա., Հայրապետյան Ա.Ա., Խոտորջուրի պատմաճարտարապետական հուշարձանների տեղագրության և արդի վիճակի շուրջ, էջ 102-113:
4. Ավագյան Ի.Է., Պատմական Տայքը ուրարտական սկզբնաղբյուրներում, էջ 22-32:
5. Բազեյան Կ.Ռ., Տայքի հայերի զբաղմունքների շուրջ, էջ 143-158:
6. Գրիգորյան Ա.Հ., Գրիգորյան Ա.Ա., **Նահատակյան Դ.Ա.**, Պատմական Տայքի Արսյացփոր և Ոքաղե գավառների ավանդական բնակելի տների և համալիրների ճարտարապետական առանձնահատկությունները և զուգահեռները, էջ 93-101:
7. Հովհաննիսյան Ռ.Պ., Սահակյան Կ.Ա. Շիրակյան ուտեստը՝ ավանդական կենցաղի կարևոր բաղկացուցիչ, էջ 256-271:
8. Մատիկյան Հ.Հ., Պատմական օրորը որպես վերարտադրվող ժանր (Տայքի և Շիրակի օրորների քննություն), էջ 205-211:
9. Մկրտչյան Լ.Ա., Արևմտյան Շիրակի ամրաշինական համակարգը II-I հազարամյակում. քարտեզագրում և թվայնացում, էջ 212-221:

10. Նահատակյան Դ.Ս., Ակոպով Ա.Ա., Բնակավայրաշինական հիմնական սկզբունքները Տայքում, էջ 114-127:
11. Պետրոսյան Ս.Գ., Դայաենի երկրի արքայանունների շուրջ, էջ 7-21:

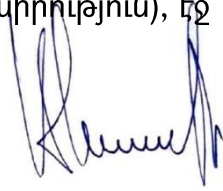
The articles were published in the periodical collection of articles ‘Armenological Studies Readings’ of the Shirak Centre for Armenological Studies of NAS RA, Gyumri, 2024, part 1, Ethnography-Folklore, 142 pp.

1. Բազեյան Կ.Ռ., Լենինականի կանանց նոր մասնագիտությունները հանրային արտադրության մեջ 1920-1940-ական թթ., էջ 6-23:
2. Հարությունյան Հ.Հ., Լենինականի քաղաքային ժողովրդական երգը երաժշտագետ Հ. Ափինյանի գրառումներում, էջ 23-37:

The articles were published in the periodical collection of articles ‘Armenological Studies Readings’ of the Shirak Centre for Armenian Studies of NAS RA, Gyumri, 2024, part 2, Musicology, 170 pp.

1. Ասատրյան Ա.Հ., Գեորգի Տիգրանովը Ա. Խաչատրյանի բալետներում հումանիստական գաղափարների արտահայտման մասին, էջ 156-164:
2. Հարությունյան Հ.Հ., Հայ միջնադարյան գուսանական արվեստի մի քանի բնորոշիչների շուրջ, էջ 73-89:
3. Մատիկյան Հ.Հ., Մոկսի հարսանեկան երգերի բնութագիրը Հովսեփ Օրբելու գրառումների համապատկերում, էջ 146-154:
4. Պետրոսյան Լ.Ս., «Երի, երի յանդըմ» ժողովրդական երգի սոցիալ-տնտեսական հենքի մասին, էջ 118-129:
5. Սահակյան Կ.Ա., Հովհաննիսյան Ռ.Պ., «Դատարկված բնի» համախտանիշ ունեցող ընտանիքներ (էթնոհոգեբանական ուսումնասիրություն), էջ 165-184:

The Director of the SCAS PhD in History

A. Hayrapetyan

Scientific secretary PhD in History

A. Akopyan

